

КРИЗЬ МОВНІ ТЕРНИ...

Укотре переконуюсь: мало народитися в Україні, щоб стати українцем, мало говорити про любов до цієї неймовірно чарівної землі, – це право треба завоювати власним тибом у справі розбудови незалежної соборної України, як би пафосно це не лунало. Збірка Валерія Михайлова «Дефіцит» стверджує любов діяльну і є одним із доказів шляху до щастя як сенсу людського буття. Цей шлях мусить пролягти крізь терни самоусвідомлення на різних рівнях: особистісному і державницькому, пройти випробовування наріжним каменем мовної ідентифікації в осмисленні моральних пріоритетів, аби піднятися на вершину загальнолюдських цінностей.

Понад століття лишається актуальним чеховський афоризм стосовно вичавлювання із себе рабської крові. Велика істина великого Чехова, батьківщиною якого був маленький, колись український, Таганрог... Донині мовне середовище в центральноукраїнському Кропивницькому потребує захисту рідної мови, бо, на жаль, на різних рівнях знаходить підтримку російськомовна книжкова продукція прибічників елісаветградських настроїв... І на цьому тлі двомовність збірки В. Михайлова викликає емоції – від здивування і неприйняття до бажання зіставити вправність автора «на всіх языках...». Однак, якщо читач сподівається знайти мотив мовчазного благоденствія, прихованого за нібито аполітичністю, як це нерідко трапляється в текстах обережних авторів, то мушу його розчарувати: Валерій Аркадійович за словом не ховається, своїх опонентів не боїться, свого минулого і літературних кумирів юності не приховує. Має свою позицію і відбиває її у творчості. Можливо, знайдуться бажані простежити, чи не криється за явищем двомовності певна закономірність, – залишмо цю тему відкритою для допитливих. А самі зосередьмося на філософській концепції, кодом до якої слугує назва збірки.

У фокусі авторської уваги перебувають категорії становлення і захисту української державності. Валерій Михайлов тяжіє до запитальних інтонацій у змалюванні кризового стану суспільної свідомості. Концентруючись на необхідності морального вибору, його ліричний герой-літописець (саме в такій іпостасі він постає, прагнучи створення об'єктивного полотна історичних викликів) надає перевагу публіцистичності й навіть подекуди просвітництву, акумулюючи власний вибір в імперативі:

Годі кохатись із зоряним серпнем,

Мало любить Україну, затам!

Треба служить їй душею і серцем,

Словом поета і пензлем митця.

Скільки героїв у герці запеклім

Ворога стримують власним життям...

(«Мало».)

Чи виправданий такий підхід? Чи, посилаючись на Макіавеллі, мета виправдовує засоби, бо ж незалежність, на переконання В. Михайлова, – це «жага до роботи». Вочевидь, багатий і неординарний життєвий досвід Валерія Аркадійовича, тривале перебування у стані соціального протистояння дають йому право врівноважити моменти відкриття індивідуальних особливостей

(дій чи бездіяльності) кожного жартом. Жартома й цілий розділ збірки уклав. На мою думку, деякі з творів сміливо можна назвати перлінками жанру. Зауважу: жодного разу земляк-гуморист не дозволив собі передруку чи переспіву. Тож посміхаймося чи сміймося на здоров'я від «звичайного» відкриття («Непорозуміння», «Перевірка», «Антидот», «Порада», «Скарб», «Картина олією» тощо)!

Урешті, захоплення гумориста-віршотворця короткими формами не могло не позначитися (звісно, позитивно) й на громадянській і філософській тематичній палітрі, увиразнивши у широкому мазку суттєві суспільні ознаки, а в рельєфному зліпкові – час. Це «просвітлене бачення» відбувається на межі заперечення себе вчорашнього як піщинки серед мільйонів безголосих у компартійній задусі перед лицем постафганських могил («Дефіцит»).

Ліричний герой усвідомлює, що його головним ворогом є не дефіцит часу (час ніколи не був ні злим, ані добрим), – боротися треба із власною лінню й інертністю, нехиттю у вивченні рідної історії та мови, боротися з небажанням змін.

Побажаймо ж третій книзі Валерія Аркадійовича гідного читача, готового дослухатися і до рецептів оздоровлення суспільства, бо автор як медик за фахом має повне право на такі рецепти, і до досвіду самооздоровлення словом, яким варто скористатися, бо, як відомо, спочатку було Слово...

Антоніна ЦАРУК